

[Ministeren for kulturelle anliggender]

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Matthiasen):

Hr. Glistrup hører jo til dem, der normalt siger, at det er papirnusseri, der foregår i folketinget, og at man spilder tiden herinde i folketinget. Jeg må konstatere, at hr. Glistrup har spildt 10 minutter af folketingets tid her i dag, ganske enkelt. Forholdet til rettighedshaverne må anses for løst på tilfredsstillende måde gennem den aftale, der allerede før genfremsættelsen af fremskridtspartiets lovforslag var indgået mellem handelsministeriet og Danmarks Radio på den ene side og oplysningsmændenes organisationer på den anden side. Det, som sagen nu drejer sig om, er at få løst de tekniske, økonomiske og organisatoriske spørgsmål, der skal klares, før ordningen kan føres ud i livet. Det er handelsministeriet, som denne opgave hviler på, og efter de oplysninger, jeg har modtaget, vil man meget hurtigt tage stilling til de problemer, der rester, herunder det spørgsmål, som er blevet rejst i folketingets kulturudvalg, om man bør lade kopifremstillingen foretage af et privat firma. Derefter vil der blive udarbejdet ansøgning til finansudvalget om de bevillinger, der er nødvendige til ordningens igangsættelse, og i betragtning af det almindelige ønske om at få denne sag klaret kan man vel regne med, at dette bevillingsforslag vil blive positivt modtaget – også fra fremskridtspartiet for en gangs skyld.

Endelig skulle vi så ved en ændring af radioloven have fastslået Danmarks Radios forpligtelse til at sørge for en tilfredsstillende betjening af søfolk med radio- og fjernsynsudsendelser. Selv om ordningen kan gennemføres, uden at radioloven vedtages, synes jeg, det er værdifuldt, at når den nye radiolov bliver vedtaget, slås det fast, at Danmarks Radio har denne forpligtelse. Jeg mener, vi dermed har løst de problemer, der ligger i forhold til de søfarende.

Glistrup (FP):

Ministeren mener, at jeg har spildt 10 minutter af folketingets tid. Men ministeren har spildt 6 år af søfolkenes tid, og det synes jeg nok er en tand grovere. Hvis man nu på fredag vedtager fremskridtspartiets forslag, så skal vi ikke have hele denne procedure med ændring af radioloven, med finansudvalgsansøgninger, med undersøgelser i handelsmini-

steriet af, om det ene eller det andet teknisk kan lade sig gøre, for så ved vi fra den praksis, der blev fulgt op til højesteretsdommen i 1976, at det hele kan fungere på ren og skær privat basis, uden at ministerier og andre forsinkende mellemlid skal bringes ind i billedet.

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Matthiasen):

Det må bero på en erindringsforskydning hos hr. Glistrup, når han tror, jeg har været minister i samfulde 6 år.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets tekst og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Anden behandling af:

Forslag til lov om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse m. v.
(Lovforslag nr. L 148. Fremsat 10/1 78. Første behandling 26/1 78. Betænkning 17/3 78).

Der var stillet 3 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Sammen med denne sag foretoges de under punkt 8 og 9 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

8) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser vedrørende ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse m. v.

(Lovforslag nr. L 149. Fremsat 10/1 78. Første behandling 26/1 78. Betænkning 17/3 78).

Der var stillet 5 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

9) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ligestillingsrådet.

(Lovforslag nr. L 146. Fremsat 10/1 78. Første behandling 26/1 78. Betænkning 17/3 78).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Inge Fischer Møller (S):

Ved førstebehandlingen af de tre ligestillingsforslag sagde jeg, at vi i socialdemokratiet var glade for forslagene. Vi er også glade for, at det nu ser ud til, at en vedtagelse kan finde sted.

Vedrørende lovforslag nr. L 148, lovforslaget om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse m. v., har vi nok haft den mest livlige debat i udvalget. Vigtigst er reglen om beskyttelse af den gravide kvinde mod opsigelse og nægtelse af ansættelse på grund af graviditet. De vanskeligheder, vi havde her i folketingsalen ved førstebehandlingen omkring dette spørgsmål, mener jeg skyldtes angsten fra nogle partiers side for de økonomiske konsekvenser af forslagene, især konsekvenserne for de mindre arbejdsgivere. En redegørelse, vi har fået under udvalgsarbejdet, har heldigvis fjernet denne angst. Arbejdsgiverne har nemlig efter dagpengelovens bestemmelser ret til at få refusion af barseldagpenge inden for visse rammer. Det fik lykkeligvis skabt et flertal for forslaget.

Om beskyttelse af den gravide kvinde er der i den offentlige debat sagt meget. Der er særlig sagt, at vi i Danmark er gået langt længere, end man er gået i de andre EF-lande. Det troede jeg også, fordi vi lovgiv-

ningsmæssigt plejer at være ret godt dækket ind, men under udvalgsarbejdet har vi fået nogle oplysninger, der viser, at man i Belgien, England, Frankrig, Holland, Italien og Luxembourg har nogle meget stærke beskyttelsesregler af den gravide kvinde, og man har nogle lidt mere lempelige regler i Irland og Vesttyskland.

Under udvalgsarbejdet har vi også meget kraftigt diskuteret annonceringsformen. I betænkningen er det nævnt, at man i begyndelsen vil gå forsigtigt frem. Formålet med de nye regler er nemlig ikke at straffe, men en ophævelse af de diskriminerende annonceringsformer. Vi mener, at ved at komme disse annonceringsformer til livs vil vi på en lettere måde fremme ligestillingen, når det drejer sig om at sikre lige vilkår for mænd og kvinder vedrørende ansættelse, uddannelse m. v.

Vedrørende annonceringsområdet skal der på et tidspunkt finde nogle forhandlinger sted mellem Danske Dagblades Forening og arbejdsministeren, og jeg er sikker på, at man her vil finde frem til nogle meget rimelige regler.

Ved førstebehandlingen blev det også nævnt, at der kunne være nogle vanskeligheder vedrørende præstestillinger. Der vil efter lovforslagets § 11 blive udarbejdet en bekendtgørelse, hvorefter præstestillinger i folkekirken eller dertil svarende stillinger inden for andre trossamfund vil blive undtaget fra lovens område.

Lovforslag nr. L 149 er konsekvensændringer, foranlediget af det tidligere nævnte forslag, der går på, at man ikke længere må afskedige læringe, funktionærer eller medhjælpere på grund af graviditet. På dette område har arbejdsministeren stillet et ændringsforslag specielt vedrørende funktionærloven og medhjælperloven, der går på, at en gravid kvinde skal oplyse arbejdsgiveren om graviditeten, når hun regner med, at der er 3 måneder, til en fødsel skal finde sted. Jeg synes, det er en rimelig regel, fordi den ikke medfører opsigelse. Man kan sige, det er en rent praktisk regel. Der er nemlig forskellige ting at tage hensyn til, når man skal forlade sin arbejdsplads i en længere periode, og det giver også den gravide kvinde en sikkerhed for at kunne vende tilbage.

Om lovforslag nr. L 146 vedrørende ligestillingsrådet skal jeg kort sige, at vi er glade

[Inge Fischer Møller]

for, at vi nu har fået et flertal for en lovfæstelse af ligestillingsrådet. Det vil give ligestillingsrådet de beføjelser, der er nødvendige.

Jeg tror ikke, at vi alene gennem en vedtagelse af disse forslag får den reelle ligestilling, vi har brug for, men jeg tror på, at vi vil nå et langt skridt ad vejen, hvis forslagene også efter vedtagelsen herinde vil få en meget saglig og grundig behandling. Jeg tror, konsekvenserne bliver, at vi får en meget lettere tilværelse i samfundet for både mænd og kvinder.

Jeg skal sluttelig sige, at de eneste ændringsforslag, vi stemmer for, er de to, der er stillet af arbejdsministeren til lovforslag nr. L 149; de øvrige ændringsforslag stemmer vi imod. Vi synes, det er underligt, at det konservative folkeparti i dette lovforslag har indblandet skattepolitik. Vi stemmer imod det forslag; vi synes ikke, det er rigtig konsekvent.

Lawaetz (FP):

Jeg vil gerne fortsætte, hvor fru Inge Fischer Møller slap, med hensyn til det ændringsforslag, der er stillet af de konservative og fremskridtspartiet om, at enhver person uanset køn og ægteskabelig stilling har ret til at råde over sine indtægter og formueandele og af myndighederne også i beskatningsmæssig henseende skal betragtes som indehaver og erhverver af disse.

Det er blevet sagt, at det hører ind under skattelovene, men det er vel aktuelt netop nu, hvor der er tale om store ændringer i skatteloven, at tage det med ind i billedet. Det er helt klart, at vi går ind for det ændringsforslag, og hvis vi omtaler det kraftigt, så er det, fordi vi må holde fast på, at i den kommende skattelovgivning skal der først og fremmest tages hensyn til en fuldstændig skattemæssig ligestilling mellem mænd og kvinder.

Vi har yderligere stillet et ændringsforslag til lovforslag nr. L 148, og det går ganske enkelt ud på, at man med hensyn til pressens ansvar for annoncering udsætter ikrafttrædelsen et år. Vi har i udvalgsarbejdet været bekymrede for, hvad der kunne ske, og alle de vanskeligheder, dagbladene kan komme ud for. Hvis man går i dybden med det, vil man se, at de kan stilles til ansvar for en forkert

udformning eller en forkert placering af en annonce. Groft oversat kan der fremover ikke stå oven over en rubrik: mænd søges, eller: kvinder søges. Jeg spørger, om det ikke også kan få omvendt fortegn, fru Inge Fischer Møller. Hvorledes søger man fremover en murerarbejdsmand? Skal man skrive: et menneske, der kan arbejde inden for murerfaget? Det samme gælder kloakarbejdere osv., osv. Det er et af de punkter, som vi finder er absolut svagt, og derfor foreslår vi i vores ændringsforslag, at man udskyder denne del af ikrafttrædelsen et år. Det ændringsforslag vil vi gerne kraftigt pege på.

Med hensyn til lovforslag nr. L 149 finder vi, at EF-direktivet af 9. februar 1976 er meget utydeligt, meget uklart, også efter en grundig behandling i udvalget. Der er ingen tvivl om, som jeg sagde under første behandling, at regeringen kunne have behandlet hele dette problem langt mere smidigt og, hvad skal man sige, været mere tilbageholdende. Jeg vil gerne bekræfte, at fru Inge Fischer Møller har ret i, at vi har en tendens til, hvis vi får noget stukket ud fra EF, ikke alene at opfylde det til punkt og prikke. Vi har en fantastisk lyst til at gå et lille skridt videre og vise, hvor dygtige vi er til at lave restriktioner i Danmark. Det er nok beklageligvis rigtigt.

Fremskridtspartiet har derfor stillet ændringsforslag gående ud på, at §§ 1-3 helt udgår, medens vi kan gå ind for § 4. Såfremt vore ændringsforslag skulle blive vedtaget, vil vi indstille lovforslaget til vedtagelse. I modsat fald vil vi indstille det til forkastelse.

Arbejdsministerens ændringsforslag nr. 2 til § 1 er en lille forbedring gående ud på, at funktionæren senest tre måneder før det forventede fødselstidspunkt har pligt til at meddele arbejdsgiveren det. Når vi har peget på det farlige i det, så er det ud fra det tillidsforhold, der hidtil har bestået mellem arbejdsgiveren og den ansatte, at man så vidt muligt ikke lagde skjul på nogen ting. Nu har man altså ret til at lægge skjul på, at man er gravid, når man søger en plads, idet man først skal meddele det tre måneder før fødslen.

I princippet er det fortsat sådan, at fremskridtspartiet stiller sig tvivlende over for virkningen af denne række lovforslag, som er stærkt i familie med hinanden. I særdeleshed finder vi, at lovforslag nr. L 146 om ligestil-

[Lawaetz]

lingsrådet er overflødig. Det er nedsat administrativt af statsministeren, og det har fungeret udmærket i nogle år. Det er vor indstilling, at det er ganske overflødig at ophøje det til lov. I øvrigt finder vi, at dette råd har udfyldt sin mission og burde nedlægges, i stedet for at man pålægger samfundet en ny kostbar organisation af hele dette råd. Lovforslaget herom må vi ved tredje behandling stemme imod.

Grethe Fenger Møller (KF):

Jeg synes, det er både positivt og glædeligt, at vi nu har kunnet afgive betænkning om de tre ligebehandlingslove. Selv om det nok er urealistisk at tro, at den reelle ligestilling mellem kvinder og mænd bliver total, fordi vi vedtager disse tre love, så er det vel alligevel sådan, at disse love kan medvirke til, at vi kommer et godt stykke videre i ligestillingsarbejdet. Der er i vort samfund en almindelig, men meget stærk udvikling i gang i retning af større ligestilling mellem kønnene. Ved at vedtage disse tre love viser folketingset, at det støtter disse bestræbelser, der er i samfundet.

Erfaringerne har desværre ofte vist, at den formelle eller den juridiske ligestilling ikke automatisk medfører en reel ligestilling, og jeg skal i denne forbindelse blot pege på to eksempler. Der har ikke i Danmark været ført én eneste sag om ligeløn, siden loven om ligeløn trådte i kraft i 1975, og der er nok ikke grund til at antage, at den reelle ligeløn skulle være gennemført overalt i vort samfund. For det andet har vi siden 1921 haft en lov, der siger, at mænd og kvinder har lige adgang til stillinger inden for staten. Dette har heller ikke medført en reel ligestilling mellem mænd og kvinder inden for den offentlige sektor.

Men spørgsmålet er, om disse erfaringer skal afholde os fra at vedtage ligebehandlingsloven. Det mener jeg ikke. Jeg tror, at ligebehandlingsloven vil være en nødvendig forudsætning for den reelle ligestilling mellem kvinder og mænd på arbejdsmarkedet, og jeg tror, at den blotte eksistens af loven vil være væsentlig som et middel til at fremme den nødvendige holdningsændring.

Det konservative folkeparti gav ved førstebehandlingen af disse lovforslag udtryk for sin positive holdning, men pegede samtidig

på, at vi fandt, at der var visse problemer. For det første fandt vi, at der var problemer med den såkaldte annonceringsregel. Jeg fandt egentlig, at den var lidt overflødig, for når lovens hovedsigte er ligebehandling, så ville det egentlig være i strid med dette hovedsigte at annoncere efter henholdsvis mænd eller kvinder. Udvalgsarbejdet har imidlertid vist, at det kan være rimeligt at medtage en sådan regel. Vi er enige med arbejdsministeren i, at der skal optages forhandlinger med Danske Dagblades Forening om udarbejdelse af retningslinjer for annoncering, således at de arbejdsgivere, der søger arbejdskraft, kan få vejledning om udformning af kønsneutrale annoncer, for formålet med denne bestemmelse er jo at få gennemført ligebehandling gennem vejledning og ikke blot at indføre en form for straffebestemmelser.

Den anden betænkelighed, som jeg gav udtryk for under første behandling, drejede sig om den såkaldte graviditetsregel. Som bestemmelsen er udformet, yder den ikke umiddelbart den enkelte kvinde nogen reel beskyttelse mod at blive afskediget på grund af graviditet. Afskedigelsen må ikke foretages med henvisning til graviditeten, men afskedigelse kan blot begrundes med samarbejdsvanskeligheder eller andre uoverskuelige forhold. Det vil altså blive et bevisspørgsmål, hvad der har været tale om. På den anden side må det erkendes, at hvis det drejer sig om virksomheder, som konsekvent gennem længere tid afskediger de kvinder, der bliver gravide, må beskyttelsen antages at kunne slå igennem, fordi beviset så må antages at være ganske klart. Dertil kommer, at man om graviditetsreglen kan anvende det samme argument, som jeg anvendte om lovforslaget som helhed, at alene eksistensen af en sådan regel kan medføre en holdningsændring, der bevirker, at forskelsbehandling ikke forekommer. Jeg synes også, det er vigtigt at pege på, at det er urimeligt, at man i en periode med stor kvindearbejdsløshed og dalende fødselstal ikke forsøger at gøre vilkårene for kvinderne på arbejdsmarkedet bedre.

Vi er tilfredse med, at arbejdsministeren har stillet ændringsforslag om, at en gravid kvinde senest tre måneder før forventet fødsel skal give meddelelse til arbejdsgiveren om, hvornår hun agter at påbegynde sin barselorlov. Vi mener, at denne regel vil løse en

[Grethe Fenger Møller]

række praktiske problemer, der vil være på de enkelte virksomheder.

Ligebehandlingsloven er for os at se et vigtigt skridt i retning af at skabe større ligestilling mellem mænd og kvinder på arbejdsmarkedet. Men efter vor opfattelse er en reel ligestilling illusorisk, såfremt der ikke også sker en total ophævelse af sambeskatningen. Hvad kan det nytte at indføre ligestilling på arbejdsmarkedet, hvis der fortsat hersker en enorm kønsdiskrimination i skattelovgivningen? Vi kender alle talrige eksempler på, hvilke konsekvenser sambeskatningen har haft både med hensyn til formueindtægter og med hensyn til fradrag; det har simpelt hen betydet, at folk ikke har haft råd til – eller ikke har følt, de har haft råd til – at gifte sig.

Så længe kvinden fortsat betragtes som en skattemæssig biperson, så længe der fortsat er skat på ægteskabet, så længe mener vi heller ikke at der kan være tale om en reel ligestilling mellem kvinder og mænd på arbejdsmarkedet. Vi har derfor stillet et ændringsforslag til ligebehandlingsloven, der går ud på, at regeringen efter forudgående forberedelse i ligestillingsrådet inden udgangen af oktober 1978 skal fremsætte forslag i folketinget om total ophævelse af sambeskatningen.

Jeg må sige, at det har forundret mig meget, at regeringen ikke har kunnet se, at der er en væsentlig sammenhæng mellem ligestilling på arbejdsmarkedet og ligestilling i skatelovgivningen. Vi mener, at det er en opgave, der bør løses her og nu. Vi kan simpelt hen ikke være bekendt, at vi ikke har fået løst dette problem. Vi mener også, at det må være en helt naturlig arbejdsopgave for ligestillingsrådet at forberede en sådan lovgivning.

Med disse bemærkninger kan jeg også sige, at vi støtter forslaget om ligestillingsrådets oprettelse. Vi mener, at de arbejdsopgaver, som ligestillingsrådet får med hensyn til gennemførelsen af ligebehandlingsloven, er særdeles vigtige, og at de alene sådan set kan berettige, at ligestillingsrådet bliver lovfæstet, således at ligestillingsrådet får rolige arbejdsforhold at fungere under.

Jeg skal til slut sige, at det konservative folkeparti vil stemme for de tre ligebehandlingslovforslag, samt at vi naturligvis håber på, at vort ændringsforslag til ligebehandlingsloven bliver vedtaget.

Melchior (CD):

De tre lovforslag, der foreligger til behandling – der jo har en vis sammenhæng eller i hvert fald har fået det under udvalgsbehandlingen – danner tilsammen et godt eksempel på sober, saglig lovgivning, og de er tillige et resultat af et fornuftigt, sagligt samarbejde mellem en lang række partier her i salen, som man ofte mere end rimeligt søger at spille ud mod hinanden. Jeg synes, arbejdsministeren kan være tilfreds med den buket, han her kan bære hjem på fredag, og skal derfor indskrænke mig til nogle ganske få bemærkninger.

Jeg synes, jeg skylder at sige vedrørende lovforslag nr. L 148, at jeg som en række andre ordførere ved første behandling tog meget stærkt forbehold, ja, nærmest afstand fra § 6, som handler om, at man ved annoncering efter personale ikke må angive, af hvilket køn den person, man søger, skal være. Jeg var meget skeptisk over for det, men erkender – selvfølgelig med glæde – at jeg under udvalgsarbejdet er blevet belært om, at jeg har taget fejl. Dels har vi set, at det i andre lande har kunnet fungere udmærket, og dels og især gjorde det indtryk på os, i hvert fald på mig, da det blev oplyst, at den offentlige sektor allerede i en lang række år har benyttet den praksis, som nu lovfæstes i § 6, og at dette faktisk har ført til en forbedring af stillingsannoncerne, fordi det i højere grad har været det arbejde, der skal udføres, der er blevet beskrevet, fremfor den person, der skal udføre arbejdet. Der er jo ikke noget bedre end at blive overbevist om, at man har taget fejl, og så gå ind for det, man nu er overbevist om er rigtigt, og det kan vi altså gøre med glæde.

Måtte jeg stadig med hensyn til lovforslag nr. L 148 udtale en betydelig sympati for intentionerne i det konservative ændringsforslag. Når vi ikke kan stemme for det, skyldes det, at vi ikke synes, det på nogen måde selv med den bedste vilje kan siges at høre ind under denne lovgivning. Det er et problem, der må drøftes i forbindelse med den skattereform, der ventes, og i den forbindelse vil det konservative folkeparti sikkert få lejlighed til at fremsætte det, hvor det passer.

En enkelt bemærkning om venstres betækningsbidrag til lovforslag nr. L 146. Også her vil jeg udtrykke forståelse for den

[Melchior]

holdning, der gives udtryk for af det mindretal, som venstre danner i denne forbindelse. Ikke desto mindre kan vi ikke indtage samme holdning. Vi har i og for sig den samme mening, at man måske kunne undvære ligestillingsrådets permanentgørelse. På den anden side sker der ikke noget galt ved, at man alligevel institutionerer ligestillingsrådet fast, idet det jo til enhver tid står ministeren eller medlemmerne af dette ting frit for, når den tid måtte komme – og gid den snart må komme – da et sådant råd måtte være overflødig, at fremsætte forslag om dets bortfald. Derfor kan vi uden betænkelighed stemme for, at ligestillingsrådet bliver en permanent institution.

Sammenlagt synes jeg, det er et fremskridt af sund og sober art, og jeg kan ikke tilslutte mig de aviser, der har forsøgt at bagatellisere det miniforlig, der her er bragt i land af arbejdsministeren. Jeg synes, det er værd at hæfte sig ved, at det på et område, der har praktisk betydning for nok så mange mennesker i dette land og for deres hverdag, er lykkedes på ganske få måneder at komme til en god forståelse, og der skal ikke hoveres på nogen måde over, at arbejdsministeren har trukket et af sine egne forslag i den samlede bukete tilbage. Der er fra arbejdsministerens side vist hensyntagen og forståelse på en lang række punkter, og de betækningsbidrag, han har kunnet medvirke med – udvalget skal sikkert også have sin del af æren for at have fremkaldt disse udtalelser – har bidraget til at klargøre loven, at gøre den lettere at administrere. Disse betækningsbidrag sikrer, at loven kan administreres i den ånd, den er tænkt og skrevet i.

Der skal fra CD ikke siges yderligere vedrørende de næste lovforslag, blot frembæres en gratulation både til ministeren og til folketinget for, at den sag i hvert fald foreløbig er lykkeligt afsluttet.

Ole Henriksen (SF):

De tre lovforslag, vi nu skal andenbehandle, drejer sig jo om ligebehandling af mænd og kvinder på forskellige områder. Der er i tidens løb og navnlig efter forslagernes fremkomst sagt mange pæne ting omkring ligebehandling, men debatten, der har været ført i offentligheden – også blandt politikere selvfølgelig, da de er offentlige personer – har

også været omgærdet af en hel masse hykleri med hensyn til denne ligestilling. Jeg synes, det er nødvendigt at gøre opmærksom på, at vi i socialistisk folkeparti ikke umiddelbart kan godtage, at man taler om ligestilling mellem mænd og kvinder uden at sige klart, hvor det er, der er uligheder, og hvem der ligger i den skæve ende af uligheden. Det er værd at slå fast, at det er kvinderne, som efter vores opfattelse har et handicap eller flere handicap i forhold på arbejdsmarkedet og andre steder i samfundet, og at det vil være nødvendigt at lave positive særforanstaltninger for i løbet af en årrække at få kvinderne bragt ind i forhold, som ligestiller dem med mændene. Derfor har vi også foreslået en lang række ændringer i lovforslag nr. L 148, som indebærer, at vi ikke får bekræftet status quo, forholdene, som de er i samfundet i dag mellem mænd og kvinder, men får lavet positive særforanstaltninger for kvinder, som gør, at de løftes op til en reel ligestilling med mændene.

Vi mener f. eks., at i arbejdslivet er det nødvendigt, at det ikke er den pågældende kvinde, som skal bevise, at der foregår en faktisk diskrimination ved en afskedigelse eller en forbigåelse ved en forfremmelse, men at det skal være arbejdsgiveren, som skal føre bevis for, at han ikke har forbigået en kvinde på grund af kønnet. Vi synes, det er meget væsentligt i denne sammenhæng, at man får vendt denne bevisbyrde om til at blive arbejdsgiverens og ikke den pågældende kvindes.

Vi vil selvfølgelig anbefale vores ændringsforslag til lovforslag nr. L 148 og ellers sige, at vi vil stemme imod de af fremskridtspartiet stillede ændringsforslag. Vi ser gerne, at det konservative forslag bliver vedtaget, bare ikke i forbindelse med denne lovgivning. Et sådant forslag, som har skattemæssige konsekvenser, er selvfølgelig noget, der hører hjemme i en skattelovgivning. Jeg skal bare her erklære, at det er også vores politik, at der skal være ligestilling på dette område, men vi henviser det venligst til skattelovgivningen.

Om lovforslag nr. L 146 kan jeg bare sige, at SF støtter dette ved tredje behandling.

Til sidst skal jeg sige om lovforslag nr. L 149, som socialistisk folkeparti opretholder i sin oprindelige form, som det er fremsat af ministeren, at vi synes, der er sket en afgø-

[Ole Henriksen]

rende svækkelse ved, at man indfører en pas-sus om, at kvinden nu skal meddele sin arbejds-giver 3 måneder før fødslen, at hun er gravid. Fru Inge Fischer Møller kaldte det en rimelig regel. Jeg ved ikke, om fru Inge Fischer Møller skulle slå knuder på tungen, da hun sagde, at det var en rimelig regel. Jeg synes, den er i allerhøjeste grad urimelig. Det er en klar indskrænkning af kvindernes ret-tigheder på arbejdsmarkedet, der her sker. Man kan f. eks. 3 måneder før den forventede fødsel gå hen til sin arbejdsgiver og med-dele: »Jeg har tænkt mig at holde min barselorlov 4 uger før fødslen og så 8 uger efter fødslen.« Så planlægger virksomheden efter det. Der kan opstå besvær af en eller anden art, som gør, at man f. eks. 8 uger før føds-len siger: »Jeg kan alligevel ikke holde det, som vi har planlagt, fordi der er sket det og det under graviditeten.« Det er måske ikke lægeligt indiceret, men man er besværet af det, og så går man hen til arbejdsgiveren og siger det. Om denne situation står der i be-mærkningerne til ændringsforslaget:

»En overtrædelse af reglen vil være en tilsidesættelse af de naturlige pligter i et an-sættelsesforhold (loyalitetsspligten), og dom-stolene må i givet fald i hvert enkelt tilfælde vurdere, om tilsidesættelsen har en så alvorlig karakter, at en sanktion kan komme på tale.«

Jeg vil godt spørge, om det er en rimelig situation af sætte de gravide kvinder i, at de skal være med til at planlægge virksomheds videre drift, samtidig med at de ikke kan få lov til at holde den barselorlov, som de er berettiget til, på det tidspunkt, hvor de synes de er blevet besværet af omstændighe-derne.

Vi kan altså ikke gå ind for dette æn-dringsforslag, som er stillet af ministeren. Det er min klare opfattelse, at det er stillet under et pres fra den borgerlige fløj i folke-tinget, og at ministeren desværre har følt sig foranlediget til at gå ind på disse ændringer. Vi vil i hvert fald fastholde, at vi ikke kan gå ind for det, og at SF vil stemme for lovforslaget i den oprindelige form, hvori ministe-ren har fremsat det.

Jørgen Jensen (DKP):

Jeg skal ikke komme med så mange be-mærkninger, bare præcisere vor stilling til de ændringsforslag, der ligger.

Når fru Grethe Fenger Møller siger, at der er en sammenhæng mellem ligestilling på skatteområdet og ligestilling på arbejdsmar-kedsområdet, og at en ligestilling på begge områder er en nødvendig forudsætning for at løse problemerne, så vil jeg gerne gentage det, jeg sagde under første behandling, at det afgørende er at gribe ind i arbejdsgivernes ledelsesret. Hvis ikke man har magt eller vil-je til at gøre det, så giver vi ikke så meget for de forslag, der ligger her. Vi har sagt, vi vil stemme for dem, fordi de i hvert fald ikke skader, det er et lille skridt på vejen, men det vil ikke afgørende ændre forholdene for kvinden på arbejdsmarkedet, hvis ikke man griber ind i arbejdsgivernes ledelsesret.

Om de ændringsforslag, der ligger til lov-forslag nr. L 148, kan jeg sige, at vi stemmer for det af SF og VS stillede ændringsforslag – eller række af ændringsforslag, om man så må sige – selv om der er enkelte af punkterne i det, vi synes skyder over målet, idet man prøver på at løse problemerne på en anden måde end den, der var det eneste rimelige, nemlig, som jeg allerede har sagt, at begræn-se arbejdsgiverens ledelsesret og sorterings-mulighed. Ændringsforslaget præciserer allig-vevel nogle af de forhold, som der må rettes op på.

Ændringsforslag nr. 2 og 3 fra fremskridts-partiet og det konservative folkeparti må vi stemme imod.

I forbindelse med lovforslag nr. L 149 stemmer vi imod alle 5 ændringsforslag. Vi er også imod, at man her vil indføje, at man skal anmelde i forvejen, hvornår man vil ha-ve sin barselorlov, fordi det har de uheldige virkninger, som allerede er fremdraget herop-pe. Som sagt stemmer vi imod samtlige 5 ændringsforslag til lovforslag nr. L 149.

Vi vil ved tredje behandling stemme for de 3 lovforslag.

Bolvig (RV):

Det har været en smuk buket af lovforslag, arbejdsministeren i den sidste tid har forelagt folkettinget, en smuk buket med kun meget få tidsler.

Jeg lovede på det radikale venstres vegne under førstebehandlingen en positiv udvalgs-

[Bolvig]

behandling og er glad for, at en flertalskombination så hurtigt kunne finde sammen om det resultat, vi nu har under anden behandling.

Man kan overraskes over, at når det gælder ligestilling mellem mand og kvinde, skal vi presses til handling af EFs Ministerråd. Vi gennemførte således i februar 1976 direktivet om ligeløn for lige arbejde og går nu et skridt videre gennem vedtagelsen af de 3 love, der forhåbentlig i vidt omfang vil sikre ligestilling med hensyn til beskæftigelse, erhvervsuddannelse, forfremmelser og arbejdsvilkår.

Som jeg fremhævede under debatten ved første behandling, vil lovene først og fremmest have en psykologisk effekt, men derfor er det alligevel glædeligt, at det fremover vil blive forbudt arbejdsgiverne at afskedige kvindelige lønmodtagere på grund af graviditet.

Det er efter min mening forbløffende, at der her i tinget findes partier, som finder det rimeligt at kunne afskedige medarbejdere, fordi de er gravide – en holdning, der tydeligvis er en sjældenhed i Europa i dag. Jeg er glad for, at fru Grethe Fenger Møller og de konservative har ladet sig overbevise og ikke – som på forhånd meddelt – stillet ændringsforslag. Det er dog i hvert tilfælde en glædelig ting.

Jeg vil gerne takke ministeren for en åben vilje til at imødekomme det radikale venstres ønsker. Vi er således meget tilfredse med, at regeringen har givet et klart tilsagn om at ville arbejde for en positiv særbehandling. Det er helt sikkert nødvendigt, hvis reel ligestilling inden for en overskuelig fremtid skal sikres. Det radikale venstre vil meget gerne modtage ministerens invitation til at fremkomme med initiativer og ideer netop på dette område.

Vi er også tilfredse med, at det i betænkningen fremhæves, at præstestillinger inden for forskellige trossamfund undtages fra lovens område, og at det pålægges ligestillingsrådet hurtigst muligt at fremlægge forslag til ligestilling inden for det skattepolitiske og inden for det familiepolitiske område.

Mit parti har ved flere lejligheder fremlagt forslag om skattemæssig ligestilling mellem mænd og kvinder og ser nu frem til en snarlig gennemførelse heraf.

Ved debatten den 26. januar fremførte jeg betæneligheder ved bestemmelsen i § 1, stk. 3, i lovforslag nr. L 148, der siger, at loven ikke finder anvendelse i det omfang, en tilsvarende pligt til ligebehandling følger af en kollektiv overenskomst. Jeg tror stadig, det er en svækkelse, men ministerens svar på de af mig i udvalget stillede spørgsmål beroliger os i nogen grad. Bestemmelser i kollektive aftaler må i hvert fald ikke stille folk dårligere. Jeg har forstået, at det er arbejdsministeriets opfattelse, at fortolkningsspørgsmål i givet fald kan indbringes for EF-Domstolen.

Jeg tror, det er af stor vigtighed, hvis ligestillingsrådets årlige beretninger danner grundlag for en debat enten her i Folketinget eller ved offentlige høringer.

Vi er glade for at kunne medvirke ved gennemførelsen af de omhandlede love og har kun ét væsentligt ankepunkt, nemlig uklarheden med hensyn til erhvervslivets produktionsbygninger. Ministeren har lovet at undersøge problemerne, som, frygter jeg, vil vise sig at være endog meget store. Talrige produktionsbygningers toilet- og gardero-befaciliteter er indrettet til et bestemt antal mænd og kvinder, og alene dette forhold gør det umuligt for den enkelte arbejdsgiver at følge intentionerne i ligeretslovene. Det vil kræve meget store beløb at ændre omtalte faciliteter, og mange steder, f. eks. i industriejendommene i bykerne, vil det være aldeles umuligt. Ministeriet har i udvalget svaret, at man kan dispensere fra tidsfrister i sådanne helt enkeltstående tilfælde. Ministeren vil opdage, at det ikke er enkeltstående tilfælde.

Sluttelig vil jeg gerne spørge: agter ministeren at skrive verdenshistorie ved at afskaffe den viktorianske toiletadskillelse mellem de to køn, så der bliver ligestilling mellem forholdene i ens privatliv og i ens arbejdsliv? Det bliver i hvert tilfælde nødvendigt.

Honoré (KrF):

Da kristeligt folkeparti ikke er udvalgsberettiget i arbejdsmarkedsudvalget, fremgår vores stillingtagen til de enkelte ændringsforslag ikke af nogen betænkning.

Hvad angår lovforslag nr. L 148 skal jeg meddele, at kristeligt folkeparti ikke kan tilslutte sig det første ændringsforslag fra SF og VS, da det hviler på en anden filosofi end

[Honoré]

den, vi lægger til grund for en bedømmelse af disse forhold.

Hvad angår det andet ændringsforslag, stillet af fremskridtspartiet og de konservative, skal jeg sige, at vi er enige med disse partier om, at man må se på de skattemæssige spørgsmål. Vores egne tanker går jo i retning af splittingsystemet. Det foreliggende ændringsforslag fra disse to partier er for os at se ikke helt gennemsigtigt med hensyn til de familiepolitiske konsekvenser. Dertil kommer, at et skattemæssigt forslag efter vores mening ikke hører hjemme i en lovgivning som denne, så af denne grund vil vi undlade at stemme vedrørende dette ændringsforslag.

Det tredje ændringsforslag, stillet af fremskridtspartiet, kan vi stemme for. Vi mener, at aviserne skal have lov til at tænke over, hvordan de kan finde en bedre egnet formulering af de pågældende annoncer.

Betænkningen blev vedtaget, da folketinget skulle hjemsendes på påskeferie. Derfor har kristeligt folkepartis folketingsgruppe ikke haft tid til at drøfte betænkningen i gruppen, og vi har derfor set os nødsaget til at udarbejde en række ændringsforslag, som vi vil stille til lovforslagets tredje behandling. Jeg skal derfor vente med at komme med en mere dybtgående bedømmelse af lovforslaget og motivering af vort ændringsforslag til tredje behandling.

Hvad angår lovforslag nr. L 149, kan kristeligt folkeparti tilslutte sig de af arbejdsministeren stillede ændringsforslag og kun disse.

Hvad angår lovforslaget om ligestillingsrådet, er der ikke nogen ændringsforslag at tage stilling til, men jeg kan meddele, at kristeligt folkeparti ikke vil kunne medvirke til gennemførelse af dette forslag, og begrundelsen herfor skal jeg give ved tredjebehandlingen.

Mølgaard (DR):

Stemmende med, hvad vi bemærkede ved førstebehandlingen, tror vi i retsforbundets folketingsgruppe fortsat ikke meget på, at disse lovforslag gavner ligebehandlingen ret meget, men naturligvis er vi principielt for ligebehandling.

Hvad angår ændringsforslagene til lovforslag nr. L 148, er vi positivt indstillet over for formuleringerne i det særdeles omfattende

de ændringsforslag, der bygger på terminologien diskriminationsforbud fremfor pligt til ligebehandling. Vi mener, det er en mere konkret terminologi, der anvendes, og en lettere sagsbehandling i de konkrete tilfælde, hvor der anvendes diskrimination, der lægges op til med disse ændrede formuleringer, og det er vi positivt stemt over for.

Vi er også positivt stemt over for det ændringsforslag, der siger, at vi fra samfundets side må starte på en større grad af ligebehandling og derunder se at afskaffe sambeskatningen, der jo er en helt konsekvent diskriminationsforanstaltning. Derfor vil vi stemme for dette ændringsforslag, ligesom vi endelig vil stemme for ændringsforslaget vedrørende annonceringsrestriktioners udsættelse, fordi vi ikke tror på, at annonceringsrestriktioner vil gavne noget som helst, og det er da bedre, at noget, der ikke gavner noget som helst, men kræver en vis portion administration, bliver udskudt til en senere lejlighed. Skulle det mod vor forventning ske, at disse vore stillingtagender også skulle gå igennem her i tinget, må jeg indrømme, at vi nok fortsat ville være skeptisk indstillet, men vores forventning peger under alle omstændigheder også i en anden retning, nemlig at de ikke bliver gennemført, og da er vi ubetinget imod at etablere en lovgivning som den, der er lagt op til.

Vedrørende lovforslag nr. L 149, der jo specielt beskæftiger sig med ligebehandling inden for beskæftigelsesområder, støtter vi de ændringsforslag, der vil begrænse omfanget af en aldeles håbløs administration. Der er stillet nogle tekniske ændringsforslag, som ministeren og det store flertal bakker op, og dem kan vi også støtte, men lovforslaget som helhed vil vi stemme imod ved tredjebehandlingen.

Hvad angår lovforslaget om lovfæstelse af ligestillingsrådets virksomhed, ligger vi ganske på linje med venstre i det synspunkt, at dette ligestillingsråd ikke fortjener at blive lovfæstet på nuværende tidspunkt. Det er ikke rimeligt at lovfæste det. Lad os nu se an, hvilke opgaver det får løst som et administrativt organ; tiden er ikke inde til at lovfæste det. Vi bakker den indstilling op og vil drage samme konsekvens, som venstre har draget ifølge dets bemærkninger i udvalgsbetænkningen, nemlig at undlade at stemme vedrørende dette råds lovfæstelse, fordi vi

[Mølgaard]

også vil markere, at vi ikke ønsker rådet nedlagt på nuværende tidspunkt som et administrativt organ, men heller ikke ønsker det etableret som et lovfæstet organ.

Kurt Hansen (VS):

Hvad angår lovforslag nr. L 148, ligebehandlingslovforslaget, må vi fastholde de generelle kritikpunkter, som vi fremførte under førstebehandlingen. Vi mener, at den måde, man gennem denne lovgivning vil gribe problemerne i forbindelse med undertrykkelsen an på, er med til at cementere en masse illusioner om, hvordan man når frem til en reel ligestilling af mænd og kvinder i dette samfund.

Men på trods af de udtalelser, vi kom med dengang, og som jeg vil komme med nogle videreudviklinger af her, kan jeg indledningsvis sige, at vi ikke vil stemme imod lovforslag nr. L 148.

Det, der kendetegner tendensen i forslaget, er for det første, at det er op til den individuelle kvinde selv at fremføre beviserne for, at der har fundet en forskelsbehandling sted. Og med vores kendskab til både det arbejdsretlige system og de almindelige domstole ved vi, at det overhovedet er meget få kvinder, der vil give sig i kast med sådanne opgaver, og at det i meget få tilfælde vil være muligt at få domstolens medhold, når man antaster arbejdsgivernes ret til at lede og fordele arbejdet. Arbejdsgiverne ved jo godt, hvilken form for arbejdskraft, mænd eller kvinder, de helst vil have til det bestemte job, og de ved også, hvilken pris de helst vil give.

Dernæst må vi stille spørgsmålstejn ved de symbolske bøder, det i realiteten drejer sig om: vil de afholde en arbejdsgiver fra at følge egne interesser ved at få fyret en bestemt person? Det tvivler vi på. Vi kender flere eksempler på, at arbejdsgivere med glæde har betalt for at slippe af med fagligt aktive arbejdere og aktive tillidsmænd og sikkerhedsrepræsentanter, og derfor er vi heller ikke af den overbevisning, at arbejdsgiverne vil begynde at betragte gravide kvinder som personer, man ikke kan fyre. Det var nærmest det indtryk, man fik, når man hørte hr. Bolvigs udtalelser, som gik på, at der var forbud mod at fyre gravide kvinder. Jeg mener, det er en misforståelse. Jeg ved ikke, om hr. Bolvig havde misforstået det, eller om det

var en fejl, slet og ret, men jeg kan oplyse hr. Bolvig om, at der ikke er tale om et forbud mod at fyre gravide.

Det, der er realiteten i ligebehandlingsloven, er ud over en række af de ideologisk tilslørende funktioner, som vi har nævnt flere gange, to konkrete ting, nemlig problemstillingen med hensyn til graviditet og så kravet om kønsneutrale annonceringer fra arbejdsgivernes side. Hvad det sidste angår, er vi af den opfattelse, at det vil medføre, at både mænd og kvinder kommer til at løbe forgæves efter en masse job – eller rettere efter nogle få job, for der er jo ikke så mange af dem; den kønsopdelte annonceringsmulighed forsvinder. Ikke fordi vi hylder den, men fordi en reel ligestilling mellem mænd og kvinder hænger sammen med en masse af de ting, jeg nævnte ved første behandling. Derfor kommer man ikke et skridt nærmere ved at lave sådanne annonceringsbestemmelser.

Vi vil godt medgive, at der kan være en lille smule realitetsindhold i bestemmelsen om graviditet. Det er noget, vi mener er vigtigt, men vi er, som jeg nævnte før, ikke overbevist om, at de ikke vil give arbejdsgiverne meget vide muligheder for at misbruge disse bestemmelser – eller bruge dem, for de er jo så vide, at de faktisk også kan bruges – til at skille sig af med folk, man ikke er så begejstret for.

Såvel hr. Honoré som hr. Jørgen Jensen betegnede ændringsforslag nr. 1 som VS' og SFs ændringsforslag. Jeg vil gøre opmærksom på, at det er et ændringsforslag, SF har stillet, og som, således som det udtrykkeligt står nævnt i betænkningen, er tiltrådt af VS. Det er sket alene ud fra den begrundelse, jeg nævnte i udvalget, nemlig at vi ville stemme for ændringsforslaget, men ikke være medforslagsstillere, fordi vi mener, det udtrykker en rigtig tendens, uden at det ligesom er et modforslag til regeringens forslag.

Hvad angår de konservatives ændringsforslag, lyder det jo helt fint, at der skal være en ligestilling på det skattemæssige område – det er vi også tilhængere af – men vi mener, at man forud for en sådan gennemførelse må have fjernet alle muligheder for at lave skattefiduser ud af det. Vi vil godt have helt klart på bordet, hvilken realitet der ligger bag dette smukt formulerede ændringsforslag fra de konservative. Derfor kan vi ikke stemme for dette ændringsforslag.

[Kurt Hansen]

Ændringsforslag nr. 3 til lovforslag nr. L 148 vil vi, med den begrundelse jeg gav før med hensyn til kønsneutral annoncering, undlade at stemme om.

Hvad angår lovforslag nr. L 149, må vi stemme imod alle de stillede ændringsforslag. Fremskridtspartiet forsøger gennem deres ændringsforslag at fjerne den lille bitte gnist af fremskridt, der måtte være i denne lovgivning.

Regeringen stiller nogle ændringsforslag, som lægger op til, at man nu skal være meget påpasselig med datoen for at meddele arbejdsgiveren både det ene og det andet, at det er overtrædelse af almindelig loyalitetspligt, hvis man ikke har meddelt, hvornår man vil holde sin barselorlov osv., og der er sanktionsbestemmelser påhæftet. Det kan vi naturligvis ikke gå med til; der er tale om nogle stramminger i forhold til et i forvejen alt for dårligt forslag.

Hvad angår lovforslag nr. L 146 om ligestillingsrådet, mener vi, når vi ser på ligestillingsrådets hidtidige praksis, at der er nogle begrænsninger i dette råds virke. Vi vil ikke stemme imod lovforslaget, men vi ser det på den måde, at det vigtigste i øjeblikket ikke er, om man i paragrafferne i de støvede love får nogle bestemmelser flettet ind om, at ligestillingsrådet skal være nedsat af folketinget. For vores skyld kan det udmærket godt køre videre, som det gør i dag; vi mener ikke, der er nogen grund til at ophøje dette udvalg mere, end det er i forvejen. Derfor vil vi, når det kommer til endelig afstemning – der er jo ikke nogen ændringsforslag – undlade at stemme.

Bertel Haarder (V):

Venstre er tilfreds med det forlig, der er indgået: vi ønsker fjernet diskrimination på grund af køn. Ligestillingsrådet har vi for så vidt heller ikke noget imod. Det har udført nyttigt arbejde på adskillige punkter, og der kan også være noget tilbage at rette, som ligestillingsrådet skal tage sig af i den kommende tid. Men at gøre det permanent med 11 ansatte, hvoraf 5 er akademiske sagsbehandlere, synes vi faktisk er at udsætte os for at få et kontor, der måske om 5–10 år har meget lidt at lave, men hvor man blot bliver ved med at have alle disse ansatte. Derfor vil

vi undlade at stemme ved tredje behandling af lovforslaget om ligestillingsrådet.

Vedrørende det konservative ændringsforslag, som nu er kommet, til alles overraskelse, vil vi ikke afvise den tanke, der ligger i det, men vi vil på den anden side ikke på denne temmelig letfærdige måde pludselig lovgive om et særdeles indviklet skatteproblem ved at sætte 2 linjer ind i en ligestillingslov. Det kan vi altså ikke stemme for. I øvrigt er vi glade for, at de konservative, i så stor udstrækning som det er tilfældet, har tilsluttet sig forliget.

Arbejdsministeren (Auken):

Jeg skal starte med at rette en tak til partierne for den indsats, man har gjort i arbejdsmarkedsudvalget i forbindelse med de tre lovforslag, vi her har til anden behandling, og en særlig tak naturligvis til venstres, det radikale venstres, centrum-demokraternes og socialdemokraternes medlemmer af udvalget, der i det politiske forlig, der er indgået, har sikret disse tre lovforslags gennemførelse uden forringelser, men med en række fornuftige præciseringer.

Jeg vil gerne til fru Inge Fischer Møller sige, at jeg tror, fru Inge Fischer Møller har ret, når hun understreger, at selv om vi vedtager disse tre lovforslag også i den tilfredsstillende skikkelse, de nu har, har vi ikke dermed løst ligestillingsproblemerne på det danske arbejdsmarked. Alligevel tror jeg, at disse tre love vil være et fornuftigt startsignal. Jeg tror, de vil have en fornuftig igangsættende virkning på det fortsatte arbejde med ligestillingsproblemerne på arbejdsmarkedet. På denne baggrund, og fordi det drejer sig om meget fornuftige forslag, hilser jeg den brede tilslutning, der kan konstateres her ved anden behandling, absolut velkommen.

Jeg vil gerne til hr. Lawaetz sige, at fremskridtspartiets negative holdning til ligestillingsproblemerne på det danske arbejdsmarked ikke kan overraske nogen, heller ikke de negative ændringsforslag, som fremskridtspartiet har stillet. Det eneste, der måske overraskede mig – men det var en positiv overraskelse – var, at hr. Lawaetz udtrykte så megen anerkendelse af ligestillingsrådets arbejde. Jeg tror, man i ligestillingsrådet vil notere sig, at fremskridtspartiet i høj grad påskønner det arbejde, der er udført, og jeg

[Arbejdsministeren]

skal meget gerne lade de vurderinger, hr. La-waetz på fremskridtspartiets vegne har frem-sat her i dag, gå videre til ligestillingsrådets medlemmer.

Jeg vil også rette en tak til fru Grethe Fen-ger Møller for den meget, meget positive stil-ling, hun på det konservative folkepartis veg-ne har taget her ved anden behandling. En række af de ting, der ved første behandling kunne rejse tvivl om det konservative folke-partis vilje til at gennemføre en konsekvent ligebehandling på arbejdsmarkedet, er fjernet ved den stillingtagen, man nu har indtaget, og det synes jeg der er grund til at rose det konservative folkeparti for. Det gælder især de to forhold, fru Grethe Fenger Møller trak frem, nemlig spørgsmålet om den kønsneu-trale avertering og beskyttelse af de gravide kvinders stilling på arbejdsmarkedet; jeg er meget glad for den holdning, man har indta-get.

Til gengæld er jeg noget overrasket over, at det konservative folkeparti, som vel i sin folketingsgruppe rummer mere juridisk sag-kundskab både kvantitativt og kvalitativt end andre folketingsgrupper, har ment at kunne stille det ændringsforslag, man har stillet, hvorefter man i proklamationsform helt ube-stemt vil ændre en række bestemmelser i gældende skattelove. Jeg tror, det er hidtil uset i folketingets arbejde, at man pludselig i en arbejdsmarkedslov har indføjet en skatte-teknisk proklamation, som har meget vidtgå-ende konsekvenser for skattelovgivningen på en række andre områder.

Jeg tror, folketinget gør det konservative folkeparti og fremskridtspartiet en vennetje-neste, hvis man stemmer dette ændringsfor-slag ned og overlader det til skatte- og af-giftsudvalget, som i forvejen har sådanne skatteforslag til behandling, at færdiggøre deres overvejelser herom. Der skal imidlertid ingen tvivl herske om, at også regeringen gerne vil løse problemerne med hensyn til sambeskatning.

Jeg vil gerne til hr. Melchior sige, at jeg er enig med hr. Melchior i beskrivelsen af for-ligsforhandlingernes forløb og give hr. Mel-chior ret i, at det kan give løfter for løsning af andre store og vigtige opgaver på arbejds-markedets område.

Til hr. Ole Henriksen vil jeg sige, at rege-ringen kan se mange positive intentioner og synspunkter udtrykt i socialistisk folkepartis

ændringsforslag. Imidlertid tror jeg, at en nærmere læsning af socialistisk folkepartis ændringsforslag i forhold til regeringens for-slag vil afsløre, at den reelle forskel mellem SFs forslag og regeringens forslag ikke er så stor, som man umiddelbart kunne få indtryk af. De to områder, hvor der især er tale om forskel, er for det første spørgsmålet om po-sitiv særbehandling – og dér har vi jo i fler-talsbetænkningen netop fået præciseret også regeringens vilje til at bruge muligheden for at iværksætte positive særforanstaltninger, så på dette spørgsmål skulle der ikke være no-gen reel uenighed mellem os – og for det an-det spørgsmålet om at indføre et nyt princip i dansk retspleje, nemlig omvendt bevisførel-se. Hvis man oversætter det til straffelovgiv-ningen, er det indførelse af princippet om, at et menneske er skyldigt, indtil det har bevist det modsatte – man er altså tyv, indtil man har kunnet dokumentere over for dommeren, at det er man ikke – i modsætning til det, der hidtil har været gældende dansk ret, nemlig at man var uskyldig, indtil det mod-satte var blevet bevist.

Jeg indrømmer gerne hr. Ole Henriksen, at man gennem dette forslag fra SFs side løser nogle problemer i forbindelse med dette for-slag, men samtidig tror jeg, man skaber nogle andre problemer, som det ville være betæn-keligt at skabe i denne forbindelse.

Jeg vil gerne i anledning af hr. Ole Hen-riksens kritiske bemærkninger om mit æn-dringsforslag til lovforslag nr. L 149 under-strege, at det, der sker med ændringsforsla-get, ikke er nogen svækkelse af beskyttelsen af den gravide kvindes stilling. Der er ingen sanktion knyttet til denne oplysningspligt over for arbejdsgiveren, men vi har på den anden side fundet det rimeligt og fornuftigt, som jeg også sagde det ved førstebehandlin-gen, at den gravide, når arbejdsgiveren nu ikke længere har mulighed for at afskedige den pågældende med henvisning til gravidite-ten, da i tide orienterer arbejdsgiveren om, hvornår man agter at holde sin barselferie.

Jeg kan besvare hr. Ole Henriksens direkte spørgsmål derhen, at den situation, hr. Ole Henriksen beskrev, ikke vil kunne medføre nogen form for sanktioner over for den kvin-delige lønmodtager. Hvis man pludselig f. eks. af helbredsmæssige grunde ændrer sine planer vedrørende afholdelse af barselferien,

[Arbejdsministeren]

udløser dette naturligvis ingen sanktion efter dette ændringsforslags gennemførelse.

Skulle man endelig kritisere regeringens ændringsforslag på dette punkt, måtte det nærmest være i retning af, at det måske ikke er særlig nødvendigt, for jeg tror, at alle, der bliver gravide i en arbejdssituation, vil føle det naturligt at orientere sin arbejdsgiver om, at det på et tidspunkt bliver nødvendigt at afholde barselhvile.

Så vil jeg gerne over for hr. Bolvig bekræfte, at vi er positivt indstillet over for at undersøge de arbejdsmiljømæssige regler for så vidt angår de reelle barrierer, der kan være for at gennemføre ligebehandling på arbejdsmarkedet. Vi vil gøre det i den ånd, at hvis disse regler kan ændres sådan, at det fremmer ligestillingen på arbejdsmarkedet, vil vi gøre det, hvis man samtidig ikke gennemfører nogen form for svækkelse af det arbejdsmiljømæssige sigte i disse regler.

Til hr. Honoré vil jeg sige, at jeg tror, hele folketinget med spænding imødeser kristeligt folkepartis ændringsforslag til tredje behandling. Den glæde har vi foran os.

Til hr. Mølgaard vil jeg sige, at det kan være vanskeligt at finde hoved eller hale på retsforbundets stilling til ligebehandling. På den ene side siger man, at der ikke kan gennemføres ligebehandling ved lov på det danske arbejdsmarked – det må ske uden lovgivning – på den anden side siger man, at man er tilhænger af SFs og VS' ændringsforslag, som i hvert fald i nogle formuleringer går betydelig længere i at prøve at sikre ligebehandling gennem lovgivning end det, regeringen har lagt op til.

Endelig til hr. Kurt Hansen kun den ene bemærkning, at hvis man har det synspunkt, at fremskridt, som disse tre lovforslag rummer, i virkeligheden kun er udtryk for en ideologisk sløring, som kan virke hæmmende på reelle bestræbelser for at få gennemført fremskridt i samfundet, så virker det måske noget overraskende, at man kan støtte socialistisk folkepartis ændringsforslag, som vel i henseende til at opfylde en ideologisk sløringsfunktion er et endnu kraftigere virkende middel end regeringens forslag.

Grethe Fenger Møller (KF):

Jeg har forstået på arbejdsministerens udtalelser, at regeringen ikke vil stemme for det

konservative ændringsforslag til ligebehandlingsloven, og jeg har også forstået, at der sandsynligvis er et flertal i folketinget, der heller ikke ønsker at støtte vores ændringsforslag.

Det må vi så tage til efterretning. Det er jo vilkårene her i folketinget, men vi mener fortsat, at spørgsmålet om sambeskatningen er et meget centralt spørgsmål i hele ligestillingsproblematikken, og jeg kunne egentlig godt lide at vide, hvad regeringen vil gøre på dette område.

Selv om arbejdsministeren ikke kan støtte vores ændringsforslag, vil jeg meget gerne høre, om ministeren ikke er enig i, at det er et væsentligt spørgsmål, og om regeringen ikke har i sinde i anden sammenhæng at tage dette meget vigtige spørgsmål op, fordi det hænger nu sammen med ligestilling på arbejdsmarkedet i øvrigt.

Ole Henriksen (SF):

Jeg skal takke arbejdsministeren for svaret angående meddelelse af, hvornår man vil have sin barselorlov, men jeg synes, svaret trænger til en uddybning. Jeg refererede til bemærkningerne, hvor der står, at denne regel kommer ind for at tydeliggøre, hvad almindelig pligt og høflighed måtte tilsige, således at man i samarbejde kan tilrettelægge, hvornår en barselferie skal tages. Men bemærkningerne indeholder jo også til sidst nogle ord, som er meget værdiladede. Der står, at hvis der sker en overtrædelse af disse ting, altså at man ikke får givet meddelelse, eller man ikke holder den barselorlov på det tidspunkt, man har bebudet det, kan den indbringes for domstolene. Jeg vil spørge arbejdsministeren direkte: hvis en arbejdsgiver finder, at en gravid kvinde ikke overholder den tidsfrist, hun har givet med hensyn til barselorlov, kan arbejdsgiveren da indbringe dette for domstol og dermed også være berettiget til at afskedige den pågældende kvinde? Det er det, spørgsmålet går på.

Kurt Hansen (VS):

Jeg skal ikke gå ind i en længere diskussion med arbejdsministeren om, hvorvidt regeringens forslag eller det ændringsforslag, der er stillet af SF, indeholder forskellige ideologiske tilsløringer, eller hvilket der er det mest ideologisk tilslørende. Det, det drejer sig om,

[Kurt Hansen]

er, at regeringen igennem de tre ligestillingsforslag forsøger at foregøgle offentligheden i almindelighed og kvinderne i særdeleshed, at der igennem denne lovgivning vil blive skabt en reel ligestilling på arbejdsmarkedet. Det har vi sagt og det har vi bevist ikke er tilfældet. Jeg nævnte under førstebehandlingen en lang række faktorer, hvis etablering i første omgang er en forudsætning for, at der kan skabes en reel ligestilling.

Jeg nævnte også her under andenbehandlingen, at det ikke var noget tilfælde, at vi ikke stod som medforslagsstiller til det ændringsforslag, SF har stillet. Vi mener, der er nogle tendenser i det forslag, der går betydelig videre, end man gør i ministerens forslag. Alene af den grund kan vi stemme for det. Det er rigtigt, hvad arbejdsministeren antydede, at der også er nogle tilsløringsfunktioner i dette forslag, men der er bestemt også nogle konkrete ting, der er forbedret, således at vi kunne tilslutte os det og stemme for det her ved anden behandling.

Mølgaard (DR):

Jeg forstod, at ministeren havde nogle hoved-hale problemer med at forstå logikken i det, retsforbundet ville i denne sag. Jeg kan sige til ministeren, at det, retsforbundet gerne vil sige, er, at hvis der skal lovgives på dette område, skal lovgivningen være sådan, at den er til at administrere, og i så henseende finder vi, at de formuleringer, der er lagt op til fra SFs og VS' side, giver en klarere retstilstand. Det medfører ikke, at vi vil kunne støtte lovforslaget som helhed, men det gør, at vi foretrækker disse formuleringer på netop disse konkrete områder, uanset at det i og for sig er skarpere bestemmelser, der er lagt op til. Men retssikkerheden, visheden om, hvad der er forbudt, og hvad der er tilladt, er noget væsentligt at få skabt i et retssamfund.

Jeg synes, det er væsentligt at bevæge sig i retning af at komme helt over åen fremfor at komme halvt over åen, men det indebærer ikke, at vi overhovedet føler, der er nogen grund til at komme over på den anden bred.

Arbejdsministeren (Auken):

Jeg vil først til hr. Ole Henriksen sige, at denne orienteringsregel, som nu i en mildnet form genindføres – det er jo en regel, man allerede har haft i funktionærloven, så der er

altså ikke tale om nogen skærpelse, men tværtimod om en lempelse – efter min opfattelse ikke vil kunne få de konsekvenser, som hr. Ole Henriksen frygter.

Så vil jeg til hr. Kurt Hansen sige, at regeringen og jeg aldrig har hævdet, at gennemførelsen af disse tre forslag sikrede en reel ligestilling af kvinderne på arbejdsmarkedet. Jeg tror, at jeg i samtlige de formuleringer, jeg har brugt også her i dag på regeringens vegne, netop udtrykkeligt har advaret folk mod at tro, at man ved vedtagelsen af disse tre forslag sikrer reel ligestilling på arbejdsmarkedet. Det, vi har sagt, er, at der igennem vedtagelsen af disse tre forslag ydes et fornuftigt bidrag til en mere reel ligestilling på arbejdsmarkedet, og det er selvfølgelig en helt anden ting.

Så vil jeg til hr. Kurt Hansen og andre sige, at noget af det positive ved vedtagelsen af disse tre forslag netop er, hvad kønsbevidste faglige organisationer kan bruge disse love til. Jeg tror, man vil få at se, at de kan være et nyttigt instrument i den kamp, man mange steder må føre for at sikre kvinderne en mere reel ligestilling på arbejdsmarkedet.

Det lykkedes ikke hr. Mølgaard at overbevise mig om fornuften i retsforbundets tankegang; i henseende til logik er der i hvert fald ikke meget at hente i retsforbundets tankegang. Jeg forstår, at det nu er af administrative grunde, at man foretrækker SFs ændringsforslag. Den eneste reelle forskel mellem SFs og regeringens forslag er, at man i SFs forslag opererer med omvendt bevisførelse, som, hvad man i øvrigt kan mene om det, i hvert fald ikke er nogen administrativ lempelse. Alligevel siger hr. Mølgaard, at det altså er af administrative grunde, man foretrækker SFs forslag. Jeg må desværre konstatere, at retsforbundet på dette felt ikke indtager et progressivt synspunkt, men et meget konservativt og reaktionært synspunkt, og det beklager jeg.

Afstemning

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse m. v.

Ændringsforslag nr. 1 om en ny affattelse af lovforslagets tekst (§§ 1-14)

forkastedes, idet 18 stemte for, 118 imod.

Ændringsforslag nr. 2

forkastedes, idet 35 stemte for, 102 imod; 6 stemte hverken for eller imod.

§§ 1-12

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 3

forkastedes, idet 31 stemte for, 108 imod; 4 stemte hverken for eller imod.

§§ 13 og 14

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Nathalie Lind):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser vedrørende ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse m. v.

Ændringsforslag nr. 2 om en ny affattelse af § 1

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1 forkastedes ved, at § 1 i den nye affattelse

vedtoges med 118 stemmer mod 25.

Ændringsforslag nr. 4

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 3 forkastedes ved, at § 2 med den foretagne ændring

vedtoges med 118 stemmer mod 25.

Ændringsforslag nr. 5 forkastedes ved, at § 3

vedtoges med 118 stemmer mod 25.

§§ 4-6

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Nathalie Lind):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Sluttelig foretoges afstemning vedrørende forslag til lov om ligestillingsrådet.

§§ 1-4

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Nathalie Lind):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension. (Ægtefællepension, fondsanbringelse m. v.).

(Lovforslag nr. L 175. Fremsat 20/1 78. Første behandling 2/2 78. Betænkning 17/3 78).

Der var stillet 4 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der stillet 1 ændringsforslag af arbejdsministeren (se nedenfor).

Ændringsforslag.

Af *arbejdsministeren*:

Til titlen